Nᵉʳ 337. ROK 1833. SOBOTA 21 GRUDNIA

Pismo to wychodzi codzień oprócz świąt uroczystych, w drukarni ST. GIESZKOWSKIEGO.

Gazeta Krakowska

PRENUMERATA
Kwartalna.......złp. 12
Miesięczna...... „ 5

JMIONA SŁOWIANSKIE.
Dziś Tomislaw.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE

Barometr zredukowany na 0° Reaumiura.

Dzien godzina	Barometr na 0° 0,	Therm:	Higro-metr	Wiatr	Stan Atmosf.	UWAGI.
7 27	„ 4, 184	+ 3,1	+ 0,3	Żaden	Pochmurno	
20 12	„ 2, 975	5,8	+ 1,5	„ „	„ „	
3	„ 2, 942	7.2	+ 0.5	Pł. zachodni mocny	„ „	
9	„ 2, 915	÷ 6,9	— 0,3	Południowy mocny	„ „	

Część Nieurzędowa.

AUSTRYA

Wiedeń 11 *grudnia.*

Poseł bawarski przy dworze naszym baron Cetto, przybył tu i zaraz xięcia Meternicha i członków ciała dyplomatycznego odwiedził; w krótce ma bydź przedstawiony J. C. Mci, przyczém złoży listy wierzytelne swego monarchy.

Konferencje ministrów dworów niemieckich rozpoczną się niezawodnie w pierwszych dniach stycznia.

Xiążę Mikołaj Esterhazy niedawno umarł, w miejsce jego mianowany kapitanem gwardji węgierskiéj przybocznéj, baron Spleny.

Xiężna Lucchesi Palli ma odwiedzić Karola X. w Pradze, poczém wróci do Grätz.

Słychać iż w całem państwie będą telegrafy urządzone, a mianowicie od granic Polski, Węgier, Włoch, Bawarji i Turcji.

PRUSSY

Berlin 11 *Grudnia.*

Xiążę Albert uda się do Petersburga; słychać że i xiążę August Wirtembers_i brat W. xiężny Heleny, także do stolicy Rossyi wyjedzie. Wczoraj drogą nadzwyczajną doszłe listy z Petersburga donoszą, że narady z posłem sultana wciąż odbywają się, wskutek takowych wyprawiono mnóstwo gońców do portow wzdłuż czarnego morza położonych. Gońcy ci mieli ponieść rozkazy dotyczące spiesznego uzbrajania okrętów wojennych i przygotowania znacznéj liczby statków przewozowych. Przy odejściu listu, dwie znakomite wojskowe osoby wyjechały ze stolicy; jedna z tych w charakterze posła udaje się do Niemiec. W jednym z tutejszych salonów obiegała długa lista imienna dyplomatów, którzy się mają w Wiedniu zebrać na konferencją. Między znakomitemi dyplomatami uważano z strony Austryi xięcia Meternicha i barona Stürmer; z strony Rossyi hr. Orłów i admirał Mężyków; Anglja posyła lorda Durham; oprócz tego uważano także, że wielu z członków ciała dyplomatycznego w Wiedniu, umocowanych jest jako assistentów przy konferencji. Z strony Francji nikogo nie wymieniono, tylko miejsce znakiem zapytania (?) było oznaczone. Mówią, że na konferencji będzie się także znajdował poseł turecki. Poseł dotychczasowy pruski w Carogrodzie Martens będzie przeniesiony do Neapolu. Minister pruski p. Ancillon wyjeżdza do Wiednia na konferencją.

gdzie zapewne i nowy poseł wraz z nim uda się, dotąd jednak niewiadomo kto tą godnością zostanie zaszczycony.]

Jeśli mamy dadź wiarę pogłoskom z Wiednia pochodzącym, szczególniejszém będzie staraniem xięcia Meternicha, wziąść pod rozwagę okoliczności dotyczące się wschodnio-południowych granic państwa Austrjackiego.

Pismo czasowe wychodzące tu pod tytułem: *Don Quixote* z d. 1 stycznia r. p. przestaje wychodzić, wydawca tego pan Glasbrenner ma do 5 lat zabronione wydawanie podobnego pisma.

Wielu z wychodniów polskich, którzy do Ameryki północnéj z Gdańska odpłynęli, przed ich odjazdem, prywatną drogą, wsparcie otrzymali. Jeden z tych, w chwili odjazdu 110 talarów dostał, zaraz z pokładu okrętu posłał tę summę dla nieszczęśliwych swych ziomków w Szwajcarji, którzy po największéj części w nędzy zostają; ponieważ on sam i wszyscy jego współtowarzysze żeglugi, tak obficie we wszystko z łaski N. Króla Jmci Pruskiego opatrzeni, że im na niczém zbywać nie może. *(G. R. P.)*

FRANCYA

Paryż 5 *Grudnia.*

Król pracował wczoraj z pierwszym ministrem a następnie z ministrem sprawiedliwości.

Gazeta ministerjalna zawiera następne wiadomości z Hiszpanji: W ogólności w południowéj Hiszpanj było spokojnie, w północnéj zaś powstanie przytłumione. Wojska linjowe, i ochotnicy we wszystkich prawie miejscach tworzący się, w krótce ukarzą tych burzycieli przykładnie, którzy dotąd broni niezłożyli. Karoliści z królestwa Valencji zdają się w Morella zbierać. Trzy działa z Valencji wyprawiono w pomoc jenerałowi Breton, gubernatorowi z Tortosy, przeciw karolistom. Zdaje się, że oni tu długo niebędą mogli się trzymać. Banda uzbrojona karolistów pokazała się na gościńcu z Valencia do Barcelony i dopuściła się zdrożności; lecz teraz związek między temi miastami w zupełności przywrócony. W dniu 20 listopada w czasie ogłoszenia młodéj królowéj w Valencja, dowiadujemy się jeszcze następnych szczegółów: wśród powszechnego zadowolenia ludu, znaleźli się ludzie złośliwi którzy chcieli spokojność tego miasta naruszyć, ale ich zamiary wcześnie przez większość spokojnych mieszkańców zniwecsona została. Do dnia 22 z. m. było tu spokojnie. W Vittoria i Bilbao mieszkańcy używali spokojności, w pierwszém mieście w d. 22 z. m. dawniejsze władze przywrócone zostały. Na pierwszem odbytém posiedzeniu uchwaliły adres do królowéj rejentki z powinszowaniém z odniesionego zwycięztwa jenerała Saarsfielda.

Na drugim posiedzeniu deputacja ułożyła odezwę do mieszkańców prowincji w któréj do spokoju i jedności zachęca, z oświadczeniem, że powstańcy powrócili do ich siedzib. Także taż deputacja zajmuje się spisem zarządu 40 dniowego karolistów. Jenerał Saarsfield ogłosił amnestją w Bilbao na rzecz powstańców, lecz każdy chcący z niej korzystać winien się w przeciągu 24 godzin stawić przed władzami. Korrigidor Mota swój rząd objął. Na czele gwardji obywatelskiéj stanął D. Juan de Arana. Castanon i el Pastor d. 20 z. m. z San Sebastian wyszli, udali się ku Herani, następnego dnia zajęli Tolozę; w Vergara chcieli się z jenerałem Saarsfield złączyć, w zamiarze oczyszczenia od powstańców prowincji Nawarrry, co jednak bez trudności nieda się wykonać. Xiądz Merino i Cuebillas będą jak najmocniéj ścigani. Wielu z ich bandy stawia się dobrowolnie przed władzami i prosi o przebaczenie które też otrzymują, wyjąwszy naczelników. Merino nie ma mieć więcéj przy boku swym jak 50 jazdy, i tula się między Escaray i Santo Domingo de la Calzada. Osławiony Zawalla ma się znajdować na pokładzie okrętu francuzkiego. Valdespina i Novia znajdowali się d. 29 z. m. w Segura, jeszcze na ziemi hiszpańskiéj. Verasteguy i jeszcze 12 powstańców z Vittoria przybyli do Bajonny zkąd do Tulle przeprowadzeni zostali, — Wielu powstańców podało na piśmie prozbę do jenerała Saarsfield, błagając o przebaczenie między tymi znajduje się i brieftreger nazwiskiem Thomas, oświadczają oni że do tego czynu zmuszeni zostali przez władze karlistowskie.

Nie tak pomyślnie listy prywatne z Madrytu położenie teraźniejszego rządu wystawiają. List prywatny z d. 24 z. m. datowany z Madrytu, uważa teraźniejsze poruszenia jako wstęp do ogólnego powstania i dla tego żadnej wartości do teraźniejszego prz...

tłumienia nie przywiązuje. Pewną jest rzeczą, wyraża się tenże korrespondent, że Don Carlos i xiężna Beiry wielkie skarby posiadają, i dla tego jak wewnątz Hiszpanji tak i Portugalji we wszystkich prawie miejscach zaciągi wojskowe tajemnie czynią. Ajenci Don Carlosa nadzwyczajnie czynni, utrzymują oni, i pomiędzy ludem rozszerzają wieść że Don Carlos zebrawszy armją składającą się z 8000 ludzi wkroczy do Hiszpanji, ogłosi się królem i będzie zaraz uznany przez Rossją, Austrją i Prussy. Z tego powodu kazał rząd zaopatrzyć w żywność i potrzeby wojenne twierdzę Badajoz, na trzy miesiące; mówią także, że jenerał Rodil żądał posiłków w ludziach, ale to żądanie może się ściąga do działań w Portugalji. Opinja publiczna wciąż się objawia przeciw Panu Zea Bermudez, przez co i królowa utraciła nawziętości któ rą pozyskała w czasie choroby swego małżonka, utrzymując ministerjum niecierpiane od wszystkich stronnictw. W szczególe przytaczają powody powszechnego niezadowolenia w publiczności: gwardje królewskie które okazały ducha burzliwego dotąd nie wszędzie rozwiązane zostały; wiele zakonów któ re się jako sprawcy zaburzeń okazały, dotąd nie są ukaranne; przedewszystkiém zaś żądano w narodzie, aby za przykładem Katalonii, gdzie 30,030 obywateli w krótkim czasie uzbroilo się, cały kraj poszedł, to jednak nie nastąpiło. Pomimo zapewnień ministerjalnych pism o spokoju, jest mowa o mocném powstaniu w Serrania de Ronda dla przytłumienia którego wysłano wojsko z Algesiris i San Roque.

W Paryżu będzie wychodziła teraz gazeta hiszpańska pod tytułem: *El Espanol*, będzie ona redagowana w duchu królowéj i jéj systemu, (to jest *juste milieu* hiszpańskie) i dla tego będzie miała wstęp wolny do Hiszpanji.

Curier francuzki utrzymuje, że Francja i Anglja nie będą miały udziału na kongresie ministrow w Wiedniu.

Gwardja narodowa w Grenoble, w skutek królewskiego rozporządzenia przywróconą została; lecz zarazem mięszkańcy dali dowody swego sposobu myślenia względem teraźniejszego rządu, wybierając znanych republikanów na wyższe stopnie wojskowe. — Tą razą 10 republikanów na officerów obrano.

Słychać że pan Dupin starszy znowu będzie prezydentem izby deputowanych obrany.

Jeden dziennik skreślając położenie Hiszpanji i doradzając potrzebne reformy, kończy temi słowy: Przedewszystkiem potrzeba radykalnéj zmiany w wojsku; gdyż teraz wypada wezwać wielu do broni, ale te pobory muszą przezornie się odbywać, aby nowo zaciążni nieprzechodzili do karolistów. Mówiono o poborze 40,000 ludzi prowincyonalnych milicyi; ale tych ministerjum bardziej się lęka niżeli karolistów samych, ponieważ te milicye mają bydź niebezpiecznym duchem przejęte.

Jeden z dzienników francuzkich donosi: głoszą o wyraźnych protestacjach przeciw stanowczemu wystąpieniu ze strony Francji w sprawie hiszpańskiéj. Niechcemy tego zaprawdę sprzedawać, wynurzamy tylko, że Ludwik Filip dla ustalenia swego tronu musi wspierać rząd królowéj, który chce bydź jego sprzymierzeńcem, a przeto chociażby tylko dla własnego bezpieczeństwa musi występować przeciw infantowi Don Carlos, który usadowiwszy się na tronie hiszpańskim, mógłby bardzo szkodliwym bydź lipcowemu królowi, konieczność działania widzą wszyscy przyjaciele Ludwika Filipa, o czem i on sam jest przekonany. Dla tego król, Broglie i Soult niezmordowania pracują.

Donoszą z Tulonu: Mamy pewną wiadomość, że w Afryce knowane intrygi wykonane bydź mają; dla tego wkrótce odpłyną do Algieru, Oranu i Bugia znaczne posiłkowe wojska. Nasze arsenały morskie wypróżniają od niejakiego czasu, z których broń, ammunicją i inne wojenne potrzeby ładują na stojące w pogotowiu okręty.

Wczoraj wieczorem w wielkim Teatrze oper przedstawiono nowy balet pana Teglioni pod tytełum: *»Powstanie w Seraju.»* Publiczność przyjęła ten balet z jak największém zadowoleniem. Panna Taglioni grała główną rolę, która oprócz nadzwyczajnéj okazałości w dekoracji i w kostiumach, ma tę wyższość nad inne, że wszystkie osoby wchodzące do balletu są same kobiety, wyjąwszy tylko jednego mężczyznę. Muzyka do tego balletu pana Laberre, a dekoracje pana Ceceri. *(G. R. P.)*

HOLANDYA

Haga 4 Grudnia.

Jeszcze w dniu 22 z. m. przedłożył rząd izbie projekt do prawa, przeciwko zabiegom

rewolucjinym, który z powodu rewolucji belgijskiej i ze względu na obecne okoliczności, aż do 1 stycznia 1835 r. ponowiony bydź ma. Dawna sprzeczka: czyli Moguncкiemu Guttenbergowi albo Halermskiemu Wawrzeńcowi Koster, należy przypisać wynalezienie sztuki drukarskiej, otrzymuje znowu przez to interessowność iż król holenderski, ściągające się do téj kwestji rękopisma Harlemskiego badacza König zakupić, i w archiwum miejskiem złożyć kazał; również poprzednio po holendersku napisanego i na niemiecki język przełożonego dzieła przez Scheltemesa pod tytułem: *Uratowanie Kostera*, przesłał wielką liczbę exemplarzy, do zarządzenia ministra spraw zagranicznych, aby wielu uczonym, instytutom, i t. p. zakładom w Niemczech rozesłane zostały.

W dniu 2 b. m. o godzinie 4 z rana w okolicy Harlem, dało się uczuć trzęsienie ziemi, które trwało blizko 25 sekund. Przed godziną był nadzwyczajny wicher, w czasie zaś trzęsienia ziemi zupełnie powietrze uspokojło się. (G. P. S.)

EGIPT.

Alexandrja 15 Października.

List z Alexandrji pod dniem powyższym datowany, zawiera: »Gdyby grunta tak zdatne do uprawy w Egipcie, były w rękach prywatnych właścicieli, naówczas czyniłyby dziesięć razy więcej, niżeli teraz, gdzie vice król wszystko sam monopolizuje. Rolę, którą ludzie uprawiają, ziemiopłody statki i wielbłądy, służące do przewiezienia tych wyrobów, krótko mówiąc, wszystko jest jego. — Że to wszelki przemysł krajowy w samym zarodzie jego zniweczyć może, dowodzi przytém okoliczność, iż prawie cały handel krajowy znajduje się w rękach obcych, To złe sprowadza jeszcze większe za sobą, że w Egipcie wszystko podlega opłacie, tylko realna własność dla tego nie opłaca, ponieważ należy do paszy; przy tém wszystkiém jednak nie są w cale drogie środki żywności. Mehemed Ali ma mieć zresztą najlepszą chęć, i gdyby go można przekonać, iż przy zmianie jego systematu, zwiększyłyby się także jego dochody, pewnieby zechciał tego doświadczać; lecz on równie jak jego minister skarbu Boghos, są otoczeni ludźmi którzy przywiązani do dawnych przesądów, wszelkich nowości są zapamiętałemi nieprzyjaciołmi tak dalece, iż zamiarem ich jest, także w zdobytej Syrji to samo monopolium zaprowadzić. Ibrahim pasza jeszcze ciągle znajduje się w Adana, zatrudnia się otworzeniem związków z morzem dla sprowadzenia drzewa z syryjskich prowincji, do warsztatów okrętowych w Adana. Do zdjęcia planów z wszystkich syryjskich prowincji, aby w tych później mógł zakładać kanały i drogi, ma on przy sobie bardzo odznaczającego się inżynjera angielskiego. — Dzieci Mehemeda Alego żyjące, są jeszcze wszystkie bardzo młode; Ibrahim nie jest jego własnym synem, bo Mehemed Ali jest tylko ojczymem, Ibrahima dzieci chowają się razem z dziećmi jego adoptowanego ojca, w jednym seraju. Może niema podobnego człowieka, aby tak regularne życie prowadził, jak stary Mehemed; wstaje on codziennnie równo ze dniem, przyjmuje odwiedziny do godziny 10; wieczór bawi w dywanie tutejszej giełdy, tu ułatwia interesa z kupcami, to jest: sprzedaje swą kawę, zboże i bawełnę.« (G.C.W.)

DONIESIENIE TEATRALNE.

Przybyły do naszego miasta pan Jerrmann artysta dramatyczny, ma zamiar na scenie tutejszéj, jako gość, w dniu jutrzejszym ukazać się. Pan Jerrmann występował już we wszystkich prawie wielkich miastach Niemiec, a w roku zeszłym w Paryżu, (w téatre français), gdzie pochwałami należnemi jego talentowi, był zaszczycony. Spodziewamy się, że i od naszéj publiczności mile przyjętym zostanie. Pan Jerrmann w przejeździe ze Lwowa do naszego miasta przybył, i zabawiwszy tu kilka dni udaje się do Berlina. W dniu jutrzejszym, to jest w niedziele, w teatrze narodowym następne sztuki grane będą: 1) Komedja w jednym akcie, tłomaczona z francuzkiego pod tytułem: *Kochankowie przemienni.* 2) Komedja w 1 akcie tłomaczona z niemieckiego, pana Kotzebue, pod tytułem: *Gdzie nasi mężowie chodzą.* 3) Z trajedji Kornela *Cynna*, scena po francuzku. 4) Zakończy widowisko, scena po niemiecku, z dzieł sławnego Szylera, pod tytułem: *Rozbójnicy.* Pan Jerrmann role nań przypadła w języku francuzkim lub niemieckim będzie deklamował.